

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

UPRAVA ZA VETERINARSTVO I SIGURNOST HRANE

MJERE ZA SMANJENJE POTREBE SKRAĆIVANJA REPOVA SVINJA

ZAKONSKA OSNOVA

Zakon o zaštiti životinja („Narodne novine”, broj 135/06 i 37/13)

Pravilnik o minimalnim uvjetima za zaštitu svinja („Narodne novine”, broj 119/10)

Pravilnik o zaštiti životinja koje se uzgajaju u svrhu proizvodnje („Narodne novine”, broj 44/10)

Preporuka Komisije (EU) 2016/336 od 8. ožujka 2016. o primjeni Direktive Vijeća 2008/120/EZ o utvrđivanju minimalnih uvjeta za zaštitu svinja u pogledu mjera za smanjenje potrebe skraćivanja repova

ŠTO KAŽU PROPISI?

Rezanje repova svinja ne smije se provoditi rutinski, odnosno može se provoditi samo ako postoje dokazi da je došlo do njihova ozljeđivanja u prethodnim skupinama tovljenika na istoj farmi, uz preduvjet da su prethodno poduzete sve mjere koje bi trebale spriječiti grizenje repova.

Izvor fotografije:

<http://euwelnet.hwnn001.topshare.com>

Izvor fotografije:

www.sancotraining.izs.it

Zahvati na životinjama osim onih koji se provode u svrhu liječenja ili dijagnosticiranja ili propisanog označavanja svinja, a koji imaju za posljedicu oštećenje ili gubitak osjetljivog dijela tijela ili promjenu strukture kostiju su zabranjeni.

Iznimno, dopušteno je skraćivanje dijela repa.

Ako se skraćivanje repa provodi nakon sedmoga dana života, zahvat mora provoditi doktor veterinarske medicine uz primjenu anestezije i sredstva za ublažavanje boli produženog djelovanja.

Skraćivanje repova ne smije se provoditi rutinski.

ZAŠTO DOLAZI DO NEPOŽELJNIH OBLIKA PONAŠANJA?

Uzrok:

U intenzivnim sustavima uzgoja svinje se drže u umjetno stvorenim uvjetima u kojima im nije omogućeno zadovoljavanje njihovih prirodnih potreba uz naglasak na nemogućnost iskazivanja vrsti svojstvenog ponašanja.

Posljedica:

Postupak skraćivanja repova svinja provodi se kako bi se spriječilo grizenje repova koje uzrokuje više faktora.

KAKO SPRIJEČITI NEPOŽELJNE OBLIKE PONAŠANJA?

U svrhu osiguravanja optimalnih uvjeta držanja u kojima neće doći do međusobnog grizenja repova i drugih oblika nepoželjnog ponašanja svinja mora se:

- mijenjati neprikladne uvjete smještaja ili sustava držanja svinja
- svinjama osigurati stalan pristup dovoljnoj količini materijala kojim im se omogućuje istraživanje i manipulacija materijalima poput slame, sijena, drva, piljevine, komposta od gljiva, treseta ili njihove mješavine („materijali za obogaćivanje”), koji ne utječu negativno na zdravlje svinja.

Prije poduzimanja navedenih mjera kako bi se spriječilo grizenje repova ili druge loše navike, treba voditi računa o načinu smještaja i gustoći naseljenosti te se u tu svrhu moraju mijenjati neprikladni uvjeti smještaja ili sustavi držanja.

PROCJENA RIZIKA POJAVE GRIZENJA REPOVA

Provedba procjene rizika pojave grizenja repova na temelju pokazatelja koji se odnose na životinje (povrede repova) i onih koji se odnose na uvjete držanja i hranidbu (vidi niže).

Parametri koji se odnose na uvjete držanja i hranidbu i kojima se mora obratiti posebna pozornost prilikom procjene rizika uključuju:

- dostupnost materijala za obogaćivanje koji omogućuju svinjama istraživanje tih materijala tj. okoliša
- mikroklimatske uvjete (toplinska uroda i kvaliteta zraka npr. koncentracija štetnih plinova NH₃ i CO₂ i prašine te ventilacija)
- biosigurnosni plan uključujući i plan vakcinacije

- čistoću objekta u kojem se svinje drže
- suparništvo do kojeg dolazi radi natjecanja za hranu i prostor (prevelika gustoća naseljenosti, premali broj hranilica i/ili pojilica, miješanje životinja u nove skupine),
- kvalitetu i količinu hrane (neuravnotežen obrok npr. nedostatak natrija, ukupnih proteina ili određenih amino kiselina kao što je triptofan).

Na osnovu rezultata procjene rizika trebalo bi na gospodarstvima razmotriti odgovarajuće promjene u upravljanju navedenim parametrima.

KRITERIJI I INDIKATORI

Kriteriji	Indikatori koji nisu bazirani na životinjama	Indikatori koji su bazirani na životinjama
prisutnost povreda uslijed griženja repova		<ul style="list-style-type: none"> ➤ povećana pojava povreda repa i pojava griženja repova ➤ niski položaj držanja repa ➤ pojačan nemir kod svinja
materijali za obogaćivanje (materijali)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kvaliteta materijala: <ul style="list-style-type: none"> - sigurnost - jestivost - mogućnost žvakanja - zanimljivi za istraživanje - mogu se pomicati ➤ način upravljanja farmom mora osigurati: <ul style="list-style-type: none"> - održavanje interesa svinja za materijalima - mogućnost pristupa svinja materijalima - dovoljnu količinu materijala za sve svinje - čistoću materijala 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ neodgovarajuće istraživačko ponašanje (mali udio istraživačkog ponašanja usmjerenog prema materijalima za istraživanje naspram onog usmjerenog na dijelove opreme odjeljaka i/ili drugih svinja) ➤ indikatori koji ukazuju da se radi o neodgovarajućim materijalima za istraživanje: <ul style="list-style-type: none"> - prisutnost povreda uslijed međusobnog griženja repova svinja - prisutnost većeg broja povreda na koži
čistoća objekta u kojem se svinje drže	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prekrivenost materijala fecesom ➤ prljavi odjeljci 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ povećana izgradnja lažnih gnijezda krmača ➤ povećana pojava bolesti ➤ povećana uprljanost životinja
temperaturna udobnost i kvaliteta zraka	<ul style="list-style-type: none"> ➤ pojava: <ul style="list-style-type: none"> - ekstremnih ili promjenjivih temperatura u objektu (rezultati pokazuju da je griženje repova učestalije u uvjetima kada je temperatura viša od 20 C° - visoki udio prašine u zraku - prejaka jačina svjetla - visoka koncentracija štetnih plinova (CO₂ i NH₃) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ povećana pojava: <ul style="list-style-type: none"> - dahtanja, drhtanja - slaba tjelesna kondicija i loš izgled čekinja/dlake - razdražljivost - crvene bjeloočnice i sluznice kapaka očiju - modificirani/izmijenjeni pokreti prilikom lijeganja koji ukazuju na temperaturnu neudobnost
zdravstveno stanje	➤ neodgovarajući	➤ povećana pojava:

Ministarstvo poljoprivrede
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

	<p>biosigurnosni plan ➤ neodgovarajući program cijepljenja</p>	<ul style="list-style-type: none"> - dahtanja, drhtanja - ležanja/vremena u kojem se svinje odmaraju - kašljanja, šmrcanja, crvene bjeloočnice i sluznice kapaka - proljeva - različitog prirasta svinja u skupini
suparništvo	<ul style="list-style-type: none"> ➤ veliki broj životinja (gustoća naseljenosti) po m² podne površine ➤ veliki broj životinja po hranilici i pojilici ➤ neodgovarajući postupci sastavljanja skupina životinja 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ povećana pojava: <ul style="list-style-type: none"> - povreda na koži - agresivnosti - razdražljivosti ➤ slaba tjelesna kondicija
prehrana	<ul style="list-style-type: none"> ➤ promjene u sastavu hrane ➤ nedostatak natrija (soli) u obroku ➤ nedostatak aminokiselina u obroku ➤ nedostatak energetske hrane u obroku 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ povećana pojava: <ul style="list-style-type: none"> - slabe tjelesne kondicije, proljeva - loš izgled čekinja/dlake - razdražljivosti - traganja za hranom - želučanih čireva - razlike u prirastu svinja unutar skupine

PROCJENA OZBILJNOSTI POJAVE GRIŽENJA REPOVA

bodovanje 0	Nema znakova griženja repova.	
bodovanje 1	Površinsko krvarenje uzduž repa bez znakova svježe krvi ili oticanja tkiva (crvena područja na repu ako na njima nema svježe krvi ne smatraju se ranama).	
bodovanje 2	Na repu je vidljiva svježa krv. Postoje znakovi oticanja i infekcije. Nedostaje dio tkiva repa i stvara se krasta.	

Izvor: <http://euwelnet.hwmm001.topshare.com>

DOBRA PRAKSA NA RAZINI FARME

Prepoznavanje i provođenje dobre prakse na razini farme uključuje:

- korištenje prihvatljivih materijala za obogaćivanje u odnosu na vrstu poda i upravljanje gnojivkom
- osiguravanje kvalitetne hrane u dovoljnim količinama te njezino nuđenje na odgovarajući način tj. dovoljan broj hranilica ili hranidbenih mjesta tako da ne dolazi do sukoba pri hranjenju
- održavanje čistoće i prepoznavanje ugrizenih svinja i onih koje grizu druge
- održavanje visokih standarda zdravlja i dobrobiti
- redovite preglede svinja i savjetovanje s doktorom veterinarske medicine
- osiguravanje prostora za odvajanje agresivnih jedinki
- osiguravanje prostora za odvajanje napadnutih jedinki.

U odjeljcima u kojima se životinje drže pojedinačno mora se omogućiti da se mogu nesmetano okrenuti, ako to nije u suprotnosti sa savjetom doktora veterinarske medicine.

MATERIJALI ZA OBOGAĆIVANJE PROSTORA

Mora biti osigurana stalna dostupnost materijala za obogaćivanje prostora kojima se svinjama omogućuje ispunjavanje temeljnih potreba za istraživanjem, a bez ugrožavanja njihova zdravlja. Uputa o materijalima za obogaćivanje prostora (materijali za manipulaciju i istraživanje) nalazi se na mrežnim stranicama Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane te joj se može pristupiti preko poveznice: <http://www.veterinarstvo.hr/UserDocsImages/dobrobitZivotinja/DZfarme/MATERIJALI%20ZA%20MANIPULACIJU%20I%20ISTRAZIVANJE%202012%20I%202011%20.pdf>

Karakteristike materijala za obogaćivanje:

- moraju biti sigurni za zdravlje
- poželjno je da su jestivi
- moraju se moći žvakati
- moraju omogućavati istraživanje
- moraju biti pomični te takvi da im svinje mogu mijenjati izgled ili strukturu
- moraju izazivati trajni interes i poticati istraživačko ponašanje svinja.

Materijale je potrebno redovito mijenjati i obnavljati te moraju biti osigurani u dovoljnoj količini i na dohvat svinjama te čisti i higijenski ispravni.

Metoda procjene za provjeru dostupnosti materijala za obogaćivanje uključuje:

- pokazatelje koji su temeljeni/povezani sa životinjama kao što su prisutnost ozlijeđenih repova, lezija na koži uzrokovanih međusobnim borbama i/ili pojava neuobičajenog ponašanja svinja, borba za uporabu materijala za obogaćivanje, grizenje elemenata koji nisu materijali za obogaćivanje, rovanje po izmetu ili, kod krmača, veća raširenost pravljenja lažnih gnijezda
- pokazatelje koji nisu povezani sa životinjama poput učestalosti obnavljanja materijala za obogaćivanje, njihova dostupnost, količina i čistoća.

Literatura:

1. Zakon o zaštiti životinja (Narodne novine, broj 135/06 i 37/13)
2. Pravilnik o minimalnim uvjetima za zaštitu svinja (Narodne novine, broj 110/10)

Ministarstvo poljoprivrede
Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane

3. PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2016/336 od 8. ožujka 2016. o primjeni Direktive Vijeća 2008/120/EZ o utvrđivanju minimalnih uvjeta za zaštitu svinja u pogledu mjera za smanjenje potrebe skraćivanja repova
4. EUWelNet pigtraining: <http://www.euwelnet.eu/euwelnet/53669/5/0/80>